

§ 201

Lausunto Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Helen Oy:n Tattarisuon lämpökeskusta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

HEL 2018-002081 T 11 01 05

UUDELY/1127/2018

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Esteelliset: Daniel Sazonov

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Marcus Rantalan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Linden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Helen Oy:n Tattarisuon lämpökeskusta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta seuraavan lausunnon:

Kaupunginhallitus toteaa, että Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan ympäristöpalvelut on 21.3.2018 kaupungin ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisena antanut Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle lausunnon Helen Oy:n Tattarisuon lämpökeskuksen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Kaupunginhallitus viittaa ympäristöpalveluiden lausuntoon ja pitää hyvänä, että Helen Oy on Tattarisuon lämpökeskushanketta tutkiessaan asettanut lähtökohdaksi laajan vuorovaikutuksen turvaamisen jo varhaisessa vaiheessa YVA-menettelyllä. On eduksi, että biomassan käytön ohella tuodaan alkuvaiheessa esiin ja arvioidaan myös kierrätyspolt-

toaineen käyttömahdollisuus. On tärkeää myös osallistumisen kannalta saada riittävää tietoa hankkeesta myös polttoainevaihtoehtojen osalta. Biomassaa käyttävä laitos ei lähtökohtaisesti ole YVA-velvollinen, mutta kierrätyspolttoainetta käyttävästä laitoksesta YVA on laadittava.

Helen Oy tutkii ja selvittää parhaillaan kolmen biopolttoainetta käyttävän lämpökeskuksen sijoittamismahdollisuuksia Helsingin alueelle. Laitosten toteuttamisesta tai keskinäisestä toteutusjärjestyksestä ei ole tehty päätöksiä. Helen Oy tutkii yhtenä vaihtoehtona Tattarisuon alueelle sijoittuvaa laitosta. Pohjoisella alueella on paljon lämmön kulutusta ja siihen nähden vähän lämmön tuotantoa. Kaupungin kaukolämpöverkko on kaksiosainen ja pohjoisella alueella tuotettu lämpö on mahdollista siirtää molempiin verkostoihin ilman pitkiä siirtoputkistoja.

Malmin lentokentän kaavarunkoa valmisteltaessa Helen Oy esitti lausunnossaan, että alueella varauduttaisiin lämpökeskuksen sijoittamiseen. Lausunnon johdosta kaavarunkokarttaan on lisätty aluevaraus energiahuollon alueeksi (EN). Jatkosuunnittelun mahdollistavan aluevarauksen sijoittamisessa on pyritty ottamaan huomioon mm. Tattarisuon teollisuusalueen elinkeinopoliittinen merkitys, kaupunkirakenteelliset ja liikenteelliset näkökohdat, maaperän rakennettavuus ja muita tunnistettuja lähtökohtia. Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 13.12.2016 hyväksyä 1.12.2015 ja 29.11.2016 muutetun Malmin lentokentän kaavarungon jatkossa laadittavien asemakaavojen, asemakaavamuutosten ja poikkeamispäätösten pohjaksi. Kaavarunko itsessään ei mahdollista hankkeen toteuttamista, vaan ohjaa yksityiskohtaisempaa jatkosuunnittelua.

Uudenmaan maakuntakaavassa (8.11.2016) hankealue on merkitty taajamatoimintojen alueeksi. Merkintä sisältää taajamien sisäiset liikenneväylät sekä liikenteen tarvitsemat satama-, huolto-, varikko-, terminaali-, ratapiha- ja muut vastaavat alueet, ulkoilureitin, kevyen liikenteen väylät, paikalliskeskukset-, yhdyskuntateknisen huollon alueet, muut erityisalueet, paikalliset suojelualueet sekä virkistys- ja puistoalueet. Hankealueen kohdalla on itä-länsisuuntaisesti osoitettu merkintä pääradan vaihtoehtoisesta sijainnista ja sen pohjoispuolella on osoitettu viheryhteystarve.

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa (2008) ei hankealueelle ole osoitettu maankäyttöä. Uudenmaan 2. vaihekaavassa (2013) hankkeen itäpuolen Jakomäen ja Alppikylän alueet ovat merkitty tiivistettäväksi alueiksi. Malmin lentokenttä on merkitty kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeäksi RKY 2009-alueeksi. Uudenmaan 3. vaihekaavassa (2011) hankealueelle tai sen läheisyyteen ei ole osoitettu maankäyttöä. Uudenmaan 4. vaihekaavassa on kumottu merkintä Malmin lentokenttäalueesta, jonka toissijainen käyttötarkoitus ovat taajamatoiminnot.

Lentokentän alue on merkitty tiivistettäväksi alueeksi. Alueella säilyy kulttuuriympäristöä koskeva merkintä.

Hankealueella on voimassa Helsingin yleiskaava 2002. Hankealue sijoittuu osin työpaikka-alueeksi sekä virkistysalueeksi varatulle alueelle. Uudessa kaupunginvaltuuston vuonna 2016 hyväksymässä yleiskaavassa Tattarisuon alue, jolla tutkittava hanke sijaitsee, on varattu toimintala-alueeksi. Hankealueen eteläpuolella on varaus pikaraitiotielle.

Uudessa yleiskaavassa on varauduttu toimintaan, joka mahdollistaa myös lämpökeskustoiminnan. Yleiskaava ei ole vielä lainvoimainen. Ympäristövaikutusten arviointi tulee tehdä riittävän laajasti, jotta voidaan osoittaa maankäyttöliisten edellytysten täyttyminen. Lämpökeskustoiminta edellyttää asemakaavan laatimista ja voimaantumista. Kaavalliset edellytykset tulee YVA:n yhteydessä selvittää, arvioida ja kuvata selkeästi.

Hankkeen vaikutukset on arvioitava riittävän laajasti ja huolellisesti. Vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon alueen nykytila ja toiminnot sekä kaupungin tuleva kehitys hankkeen vaikutusalueella. Erityistä huomiota tulee kiinnittää herkkiin kohteisiin, joita ovat esimerkiksi asuminen, virkistysalueet, herkä luontokohteet ja vedenhankinnan kannalta tärkeäksi luokiteltu pohjavesialue.

YVA:n vertailuvaihtoehtoksi 0 on esitetty hankkeen toteuttamatta jättäminen ja lämmön tuottaminen jossain muualla. Ohjelman kuvauksesta ilmenee, että tarkoitetaan lähinnä tämän vaihtoehdon vaikutuksia lähialueella. Koska hanke on kytköksissä muihin Helen Oy:n kehitysohjelman hankkeisiin, joita ovat muut hajautetun lämmöntuotannon hankkeet ja lisäksi uudet lämmöntuotantoratkaisut (esim. lämpöpumput, aurinkolämpö ja geoterminen lämpö), joita toteutetaan vaiheittain niiden toteuttamisedellytysten täytyessä, tulisi arvioinnin aikana kuvata huolella myös toteuttamatta jättämisen liittyminen ja yhteydet muihin hankkeisiin ja pääasialliset vaikutusmekanismit muualle.

Helen Oy:n olisi yhtenä vaihtoehtona tutkittava alueen suunnittelun sijainnin lähellä olevien toimijoiden kanssa mahdollisuudet sijoittaa voimalaitos kokonaan Tattarisuon teollisuusalueen sisälle.

Arviointiohjelman tiedot oletetun vaikutusalueen nykytilasta ja arvioinnin sisältö on pääosin esitetty asianmukaisesti. Arvioinnin aikana tietoja tulee kuitenkin tarkentaa ja täydentää.

Liikenteen vaikutusalueista on ohjelmassa jäänyt mainitsematta mahdollinen liikennöinti Tattariharjuntielle Suurmetsäntien ohella. Vireillä olevien hankkeiden kuvauksessa ja arvioinnissa tulisi tuoda esiin myös

logistiikkareitteihin liittyvät Tattarisillan asemakaava-hanke ja aluevaraussuunnitelma.

Hankkeen toiminnan aikainen liikennöintitarve on 40 rekkaa suuntaansa arkipäivisin, eli liikennemäärän kasvu on 80 raskasta ajoneuvoa vuorokaudessa. Lähikadut ovat lähinnä pääkatuja ja niiden vuorokauden keskiliiikennemäärät ovat luokkaa 10 000-12 000 ajon./vrk. Tattariharjunttiellä raskaan liikenteen osuus on 11 %, eli noin 1 200 ajoneuvoa vuorokaudessa. Suurmetsäntiellä raskaita ajoneuvoja liikkuu noin 700 päivittäin. On tärkeää, että liikennemäärinä suhteellisen pientenkin, noin 10 % luokkaa olevien, raskaan liikenteen lisäyksen vaikutukset arvioidaan huolella. Yhteyksien kannalta suunniteltu Tattarisillan/Ilmasillan toteuttamisen edullisiksi oletetut vaikutukset on syytä arvioida.

Hankealueen rajalla kulkevan maakaasun siirtoputken tiedot ja vaikutukset tulee tarkentaa ja selvittää arvioinnin aikana, sillä suojaetäisyyksillä on oleellista merkitystä hankealueeseen ja hankkeen toteuttamisen mahdollisesti edellyttämiin lisätoimiin.

Lämpökeskuksen rakennukset ja laitteet ovat muuhun ympäristöön verrattuna huomattavan suuria. Maisemalliset vaikutukset tulee arvioida huolella ja arviointiselostuksen liittämällä korkealaatuiset vaikutuksia havainnollistavat kuvat ja mahdollinen muu aineisto. Maisema- ja kaupunkikuvallisten vaikutusten vähentämisen ja hallinnan suunnittelullisia keinoja tulee esittää. Arviot tulee esittää sekä nykytilan että tulevaisuuden maankäyttötavoitteiden mukaisen kaupunkirakenteen kannalta.

Häiriötilanteiden ja potentiaalisten onnettomuuksien seurausvaikutukset on esitetty arvioitaviksi kohdistuen ympäristövahinkoihin ja tehtäviksi arviointi-istunnoissa. Myös ihmisiin kohdistuvat terveysvaikutukset on aihetta arvioida. Potentiaalisten onnettomuuksien ja häiriöiden vaikutusalueiden laajuus tulee selvittää hankkeen toteutuskelpoisuuden arvioimiseksi. On todennäköistä, että tarvitaan syvemmälle menevää arviointia, kuin ohjelmassa on esitetty.

Vaikutuksia luonnonvarojen käyttöön on esitetty arvioitavaksi uusiutuvien biopolttoaineiden, kierrätyspolttoaineiden ja fossiilisten polttoaineiden vertailuin. Vertailussa tulee kiinnittää huomiota tietojen yhteismitallisuuteen koko ketjun osalta ja arvioinnin lopputuloksen havainnolliseen esittämiseen.

Vuorovaikutus ja osallistumismahdollisuudet on esitetty varsin kattavasti. Ohjelmasta ei kuitenkaan selviä, onko tunnistettu tahoja, joiden kuuleminen ja osallistuminen tulisi turvata muilla, kuin perinteisin keinoin. Työpajat ja nettikyselyt ovat hyviä tapoja tavoittaa paikallisia asukkaita, mutta näihin osallistuminen saattaa kohdistua niihin, joilla on hyvät edellytykset seurata sähköistä mediaa. Työn aikana tulisi harkita,

onko ryhmiä, joita esimerkiksi iän, kielen tai muun syyn takia tulisi pyrkiä tavoittamaan työpajoihin tai asukastilaisuuksiin myös muilla keinoin.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyytää Helsingin kaupungin ja kaupungin ympäristön- ja terveydensuojeluviranomaisen lausuntoa Helen Oy:n Tattarisuon lämpökeskusta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Lausuntoa on pyydetty 3.4.2018 mennessä. Lausunnon antamiselle varattua määräaikaa on pidennetty 24.4.2018 asti.

Hakemuksen pääasiallinen sisältö

Helen Oy suunnittelee Tattarisuolle sijoitettavaksi aiottua lämpökeskusta. Lämpökeskushanke liittyy kaupunginvaltuuston vuonna 2015 hyväksymään Helen Oy:n kehitysohjelmaan, jonka tavoitteena on siirtyä pitkällä aikavälillä kohti hiilineutraalia tulevaisuutta. Kehitysohjelma sisältää mm. luopumisen kivihiltä käyttävästä, lämpöä ja sähköä tuottavasta Hanasaaren voimalaitoksesta. Voimalaitos on tarkoitettu lakkauttaa vuoden 2024 lopussa. Korvaava lämmöntuotanto on päätetty perustaa hajautettuun erillistuotantoon.

Tattarisuolle aiottu biolämpökeskus on yksi kolmesta uudesta biolämpökeskuksesta, joilla nykyistä poistuvaa tuotantoa korvattaisiin. Laitosten toteuttamisesta tai mahdollisesta toteuttamisjärjestyksestä ei ole päätetty. Tattarisuon laitoksella tuotettaisiin vain lämpöä. Tutkittava lämpökeskus on polttoaineteholtaan 120 MW ja kaukolämpöteholtaan 130 MW. Mikäli Tattarisuon laitos valittaisiin toteutettavaksi ensimmäisenä, tulisi sen olla tuotantokäytössä viimeistään 2024 lopussa.

Laitoksesta tutkitaan kahta vaihtoehtoa. Vaihtoehtoon 1 pääpolttoaine on biomassa, joka tuotetaan lämpökeskukseen valmiina puuhakkeena. Vaihtoehtona 2 tarkastellaan myös mahdollisuutta toteuttaa rinnakkaislaitos, joka voisi ottaa vastaan jäteperäisiä kierrätyspolttoaineita, kuten esimerkiksi purkujätteestä erotettua maalattua puuta. Polttoainejakeet eivät sisällä vaaralliseksi luokiteltavia jätteitä. Kierrätyspolttoaineen osuus olisi 50 %. Polttoaineet kuljetettaisiin laitokselle rekoilla, joita vain arkipäivisin tapahtuviin kuljetuksiin tarvittaisiin noin 40 ajoa suuntaansa.

Laitos sijoittuisi Tattarisuon teollisuusalueen pohjoisosaan rajautuen Suurmetsäntiehen ja Alppikylän huippuna tunnettuun täyttömäkeen. Hankealue sijoittuu voimassa olevissa asemakaavoissa (9200 ja 11370) teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueelle sekä lähivirkis-

tysalueelle. Hankealueen itäpuolella sijaitsee vedenhankinnan kannalta tärkeä I-luokan pohjavesialue.

YVA-prosessi

Hankkeesta tehdään ympäristövaikutusten arviointi (YVA). Hankkeesta vastuullinen on Helen Oy ja yhteysviranomaisen on Uudenmaan ympäristökeskus. YVA-prosessi on kaksivaiheinen: ensimmäisenä laaditaan arviointiohjelma, joka on suunnitelma siitä, kuinka hankkeen vaikutuksia tutkitaan ja kuinka vaihtoehtoja ja vaikutuksia on tarkoitus verrata. Arviointiohjelmassa annetaan tiedot hankkeesta ja ympäristön nykytilasta, aikataulusta sekä vuorovaikutuksesta. Yhteysviranomaisen pyytää arviointiohjelmaa lausuntoja ja siitä on jokaisella mahdollisuus antaa mielipiteensä. Yhteysviranomaisen antaa arviointiohjelman ja siitä saadun palautteen perusteella lausuntonsa.

Varsinaiset arvioinnit on tehtävä ohjelman ja siitä saadun yhteysviranomaisen lausunnon mukaisesti. Kun arvioinnit ovat valmistuneet, tulokset, niiden merkittävyys- ja hyväksyttävyyssarviot sekä hankevaihtoehtojen vertailu kootaan arviointiselostukseen. Yhteysviranomaisen asettaa arviointiselostuksen nähtäville kahdeksi kuukaudeksi lausuntoja ja mielipiteitä varten. Yhteysviranomaisen antaa lopuksi asiasta perustellun päätelmänsä. Päätelmä on liitettävä hanketta koskeviin lupa- tai päätösprosesseihin. YVA-prosessissa ei tehdä mitään päätöksiä hankkeen toteuttamisesta. Sen tarkoitus on tuottaa tietoa ja mahdollistaa hyvä ja laaja vuorovaikutus.

Tattarisuon lämpökeskuksen YVA on tullut vireille ja ohjelma on asetettu nähtäville kuukauden ajaksi 5.3.-3.4.2018. Lausunnot ja mielipiteet annetaan nähtävillälöön päättymiseen mennessä. Yhteysviranomaisen lausunto asiasta saadaan viimeistään 4.5.2018. Varsinaiset arvioinnit on ohjelmassa esitetyn aikataulun mukaan tarkoitus tehdä kevään ja kesän 2018 aikana. Arviointiselostuksen on esitetty valmistuvan loppukesästä 2018. Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä YVA-selostuksesta saadaan vuoden 2018 lopussa.

Tattarisuon lämpökeskuksen ympäristövaikutusten arviointiohjelmissa (Helen Oy, Ramboll, 7.2.2018) tarkastellaan aiemmin mainittujen vaihtoehtojen 1 ja 2 lisäksi vaihtoehto 0, jossa Tattarisuon alueelle ei toteuteta lämpökeskusta, vaan tuotanto tapahtuu muualla Helsingissä.

Ohjelmassa on esitetty yleiskuvaus hankkeesta, sen tavoitteista ja aikataulusta. Arviointiohjelmissa on kuvattu ympäristön nykytilan kaavatilanne, luonnon ja ympäristön olosuhteet, maisema ja kulttuuriympäristö, liikenne, väestö, asuminen ja virkistys sekä elinkeinoelämä.

Ohjelmassa on esitetty arvioinnit tehtäväksi alueellisesti niin laajasti, kuin vaikutuksia voi esiintyä. Tarkasteltaviksi on esitetty vaikutukset ilmalaatuun ja ilmastoon, maaperään ja pohjaveteen, kasvilisuuteen, eläimistöön ja luonnonsuojeluun, yhdyskuntarakenteeseen, aineelliseen omaisuuteen, maisemaan ja kaupunkikuvaan, kulttuurihistoriallisiin arvoihin, ihmisiin, liikenteeseen, meluun ja luonnonvarojen käyttöön. Myös potentiaalisten onnettomuuksien ja toiminnan lopettamisen vaikutukset sekä yhteisvaikutukset arvioidaan. Ihmisiin kohdistuvista vaikutuksista esitetään arvioitaviksi sekä sosiaaliset vaikutukset että terveysvaikutukset. Ohjelmassa esitetään lisäksi selvitettäväksi epävarmuustekijät ja haitallisten vaikutusten vähentämiskeinot.

Vaihtoehtojen vertailussa esitetään vertailtavaksi keskenään vaihtoehtojen 1 ja 2 ja hankkeen toteuttamatta jättämisen vaikutukset hankealueilla ja lähiympäristössä.

Arviointiprosessin aikana esitetään vuoropuhelua ja osallistumista järjestettäväksi mm. asukastilaisuuksin, työpajoin, tiedottein ja nettikyselein.

Saadut lausunnot

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan, kaupunkiympäristön toimialan ympäristöpalvelujen ja pelastuslaitoksen lausunnot. Pelastuslaitos on lausunnossaan ilmoittanut, ettei sillä ole lausuttavaa tässä vaiheessa ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa. Pelastuslaitos antaa lausuntonsa myöhemmässä lupavaiheessa Tukesille, kun mahdollinen toteuttamispäätös on tehty ja Helen Oy hakee lupaa toiminnalleen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Linden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 UUDELY, lausuntopyyntö 16.2.2018, Helen Oy:n Tattarisuon lämpökeskusta koskeva ympäristövaikutusten arviointiohjelma
- 2 UUDELY, hankkeen kuvaus
- 3 Tattarisuon lämpökeskuksen ympäristövaikutusten arviointiohjelma 7.2.2018 (Helen Oy)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki PL 1
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

09.04.2018

Asia/12

Ote

Uudenmaan elinkeino-, liikenne-
ja ympäristökeskus

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 27.03.2018 § 167

HEL 2018-002081 T 11 01 05

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristölautakunta pitää hyvänä, että Helen Oy on Tattarisuon lämpökeskushanketta tutkiessaan asettanut lähtökohdaksi laajan vuorovaikutuksen turvaamisen jo varhaisessa vaiheessa YVA-menettelyllä. On eduksi, että biomassan käytön ohella tuodaan alkuvaiheessa esiin ja arvioidaan myös kierrätyspolttoaineen käyttömahdollisuus. On tärkeää myös osallistumisen kannalta saada riittävää tietoa hankkeesta myös polttoainevaihtoehtojen osalta. Biomassaa käyttävä laitos ei lähtökohtaisesti ole YVA-velvollinen, mutta kierrätyspolttoainetta käyttävästä laitoksesta YVA on laadittava. YVA-menettelyä valvoo viranomaisena Uudenmaan ELY-keskus.

Helen Oy tutkii ja selvittää parhaillaan kolmen biopolttoainetta käyttävän lämpökeskuksen sijoittamismahdollisuuksia Helsingin alueella. Laitosten toteuttamisesta tai keskinäisestä toteutusjärjestyksestä ei ole tehty päätöksiä. Helen Oy tutkii yhtenä vaihtoehtona Tattarisuon alueelle sijoitettavaa laitosta. Pohjoisella alueella on paljon lämmön kulutusta ja siihen nähden vähän lämmön tuotantoa. Kaupungin kaukolämpöverkko on kaksiosainen ja pohjoisella alueella tuotettu lämpö on mahdollista siirtää molempiin verkostoihin ilman pitkiä siirtoputkistoja.

Malmin lentokentän kaavarungon valmistelun aikana Helen Oy esitti kaavarungosta antamassaan lausunnossa, että alueella varauduttaisiin lämpökeskuksen sijoittamiseen. Lausunnon johdosta kaavarunkokarttaan on lisätty aluevaraus energiahuollon alueeksi (EN). Jatkosuunnittelun mahdollistavan aluevarauksen sijoittamisessa on pyritty ottamaan huomioon mm. Tattarisuon teollisuusalueen elinkeinopoliittinen merkitys, kaupunkirakenteelliset ja liikenteelliset näkökohdat, maaperän rakennettavuus ja muita tunnistettuja lähtökohtia. Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 13.12.2016 hyväksyä 1.12.2015 ja 29.11.2016 muutetun Malmin lentokentän kaavarungon jatkossa laadittavien asemakaavojen, asemakaavamuutosten ja poikkeamispäätösten pohjaksi. Kau-

punkkiympäristölautakunta toteaa, että kaavarunko itsessään ei mahdollista hankkeen toteuttamista, vaan ohjaa yksityiskohtaisempaa jatko-suunnittelua.

Uudenmaan maakuntakaavassa (8.11.2016) hankealue on merkitty taajamatoimintojen alueeksi. Merkintä sisältää taajamien sisäiset liikenneväylät sekä liikenteen tarvitsemat satama-, huolto-, varikko-, terminaali-, ratapiha- ja muut vastaavat alueet, ulkoilureitin, kevyen liikenteen väylät, paikalliskeskukset-, yhdyskuntateknisen huollon alueet, muut erityisalueet, paikalliset suojelualueet sekä virkistys- ja puistoalueet. Hankealueen kohdalla on itä-länsisuuntaisesti osoitettu merkintä pääradan vaihtoehtoisesta sijainnista ja sen pohjoispuolella on osoitettu viheryhteystarve. Malmin lentokenttäalue on varattu liikennealueeksi, jonka toissijainen käyttö on taajamatoimintojen alue. Merkinällä osoitetaan Malmin lentokenttäalue, joka toimii liikennealueena siihen asti, kunnes korvaava sijaintipaikka tai Malmin lentokentän toimintojen sijoittaminen on ratkaistu.

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa (2008) ei ole osoitettu hankealueelle maankäyttöä. Uudenmaan 2. vaihekaavassa (2013) hankkeen itäpuolen Jakomäen ja Alppikylän alueet on merkitty tiivistettäväksi alueiksi. Malmin lentokenttä on merkitty kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeäksi RKY 2009-alueeksi. Uudenmaan 3. vaihekaavassa (2011) hankealueelle tai sen läheisyyteen ei ole osoitettu maankäyttöä. Uudenmaan 4. vaihekaavassa on kumottu merkintä Malmin lentokenttäalueesta, jonka toissijainen käyttötarkoitus ovat taajamatoiminnot. Lentokentän alue on merkitty tiivistettäväksi alueeksi. Alueella säilyy kulttuuriympäristöä koskeva merkintä.

Hankealueella on voimassa Helsingin yleiskaava 2002. Hankealue sijoittuu osin työpaikka-alueeksi sekä virkistysalueeksi varatulle alueelle. Uudessa kaupunginvaltuuston vuonna 2016 hyväksymässä yleiskaavassa Tattarisuon alue, jolla tutkittava hanke sijaitsee, on varattu toimintila-alueeksi. Hankealueen eteläpuolella on varaus pikaraitiotielle.

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että uudessa yleiskaavassa on varauduttu toimintaan, joka mahdollistaa myös lämpökeskustoiminnan. Yleiskaava ei ole vielä lainvoimainen. Ympäristövaikutusten arviointi tulee tehdä riittävän laajasti, jotta voidaan osoittaa maankäyttöisten edellytysten täyttyminen. Lämpökeskustoiminta edellyttää asemakaavan laatimista ja voimaantuloa. Kaavalliset edellytykset tulee YVAN yhteydessä selvittää, arvioida ja kuvata selkeästi.

Tattarisuon lämpökeskuksen YVA-ohjelman yksityiskohtaisemmasta sisällöstä kaupunkiympäristölautakunta toteaa seuraavaa:

Kaupunkiympäristölautakunta pitää tärkeänä, että merkittävän hankkeen vaikutukset arvioidaan riittävän laajasti ja huolella. Vaikutusten arvioinneissa tulee ottaa huomioon alueen nykytila ja toiminnot sekä kaupungin tuleva kehitys hankkeen vaikutusalueella. Erityistä huomiota tulee kiinnittää herkkiin kohteisiin, joita ovat esimerkiksi asuminen, virkistysalueet, herkäät luontokohteet ja vedenhankinnan kannalta tärkeäksi luokiteltu pohjavesialue.

YVA:n vertailuvaihtoehto 0 on esitetty hankkeen toteuttamatta jättäminen ja lämmön tuottaminen jossain muualla. Ohjelman kuvauksesta ilmenee, että tarkoitetaan lähinnä tämän vaihtoehdon vaikutuksia lähialueella. Koska hanke on kytköksissä muihin Helen Oy:n kehitysohjelman hankkeisiin, joita ovat muut hajautetun lämmöntuotannon hankkeet ja lisäksi uudet lämmöntuotantoratkaisut, (esim. lämpöpumput, aurinkolämpö, ja geoterminen lämpö), joita toteutetaan vaiheittain niiden toteuttamisedellytysten täytyessä, tulisi arvioinnin aikana kuvata huolella myös toteuttamatta jättämisen liittyminen ja yhteydet muihin hankkeisiin ja pääasialliset vaikutusmekanismit muualle.

Lisäksi lautakunta toteaa, että Helenin olisi yhtenä vaihtoehtona tutkittava alueen suunnitellun sijainnin lähellä olevien toimijoiden kanssa mahdollisuudet sijoittaa voimalaitos kokonaan Tattarisuon teollisuusalueen sisälle.

Arviointiohjelman tiedot oletetun vaikutusalueen nykytilasta ja arvioinnin sisältö on pääosin esitetty asianmukaisesti. Arvioinnin aikana tietoja tulee kuitenkin tarkentaa ja täydentää.

Liikenteen vaikutusalueista on ohjelmassa jäänyt mainitsematta mahdollinen liikennöinti Tattariharjuntielle Suurmetsäntien ohella. Vireillä olevien hankkeiden kuvauksessa ja arvioinnissa tulisi tuoda esiin myös logistiikkareitteihin liittyvät Tattarisillan asemakaava-hanke ja aluevaraussuunnitelma.

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että hankkeen toiminnan aikainen liikennöintitarve on 40 rekkaa suuntaansa arkipäivisin, eli liikennemäärän kasvu on 80 raskasta ajoneuvoa vuorokaudessa. Lähikadut ovat lähinnä pääkatuja ja niiden vuorokauden keskiliikennemäärät ovat luokkaa 10 000-12 000 ajon./vrk. Tattariharjuntielle raskaan liikenteen osuus on 11 %, eli noin 1 200 ajoneuvoa vuorokaudessa. Suurmetsäntielle raskaita ajoneuvoja liikkuu noin 700 päivittäin. Kaupunkiympäristölautakunta pitää tärkeänä, että liikennemäärinä suhteellisen pientenkin, noin 10 % luokkaa olevien, raskaan liikenteen lisäyksen vaikutukset arvioidaan huolella. Yhteyksien kannalta suunniteltu Tattarisillan/Ilmasillan toteuttamisen edullisiksi oletetut vaikutukset on syytä arvioida. Lautakunta on hyväksynyt asemakaavaehdotuksen 21.11.2017.

Hankealueen rajalla kulkevan maakaasun siirtoputken tiedot ja vaikutukset tulee tarkentaa ja selvittää arvioinnin aikana, sillä suojaetäisyyksillä on oleellista merkitystä hankealueeseen ja hankkeen toteuttamisen mahdollisesti edellyttämiin lisätoimiin.

Lämpökeskuksen rakennukset ja laitteet ovat muuhun ympäristöön verrattuna huomattavan suuria. Maisemalliset vaikutukset tulee arvioida huolella ja arviointiselostuksen liittää korkealaatuiset vaikutuksia havainnollistavat kuvat ja mahdollinen muu aineisto. Maisema- ja kaupunkikuvallisten vaikutusten vähentämisen ja hallinnan suunnittelullisia keinoja tulee esittää. Arviot tulee esittää sekä nykytilan että tulevaisuuden maankäyttötavoitteiden mukaisen kaupunkirakenteen kannalta.

Häiriötilanteiden ja potentiaalisten onnettomuuksien seurausvaikutukset on esitetty arvioitaviksi kohdistuen ympäristövahinkoihin ja tehtäviksi arviointi-istunnoissa. Kaupunkiympäristölautakunta pitää tärkeänä, että myös ihmisiin kohdistuvat terveysvaikutukset arvioidaan. Potentiaalisten onnettomuuksien ja häiriöiden vaikutusalueiden laajuus tulee selvittää hankkeen toteutuskelpoisuuden arvioimiseksi. On todennäköistä, että tarvitaan syvemmälle menevää arviointia, kuin ohjelmassa on esitetty.

Vaikutuksia luonnonvarojen käyttöön on esitetty arvioitavaksi uusiutuvien biopolttoaineiden, kierrätyspolttoaineiden ja fossiilisten polttoaineiden vertailuin. Kaupunkiympäristölautakunta pitää vertailua tarpeellisenä. Vertailussa tulee kiinnittää huomiota tietojen yhteismitallisuuteen koko ketjun osalta ja arvioinnin lopputuloksen havainnolliseen esittämiseen.

Vuorovaikutus ja osallistumismahdollisuudet on esitetty varsin kattavasti. Ohjelmasta ei kuitenkaan selviä, onko tunnistettu tahoja, joiden kuuleminen ja osallistuminen tulisi turvata muilla, kuin perinteisin keinoin. Työpajat ja nettikyselyt ovat hyviä tapoja tavoittaa paikallisia asukkaita, mutta näihin osallistuminen saattaa kohdistua niihin, joilla on hyvät edellytykset seurata sähköistä mediaa. Työn aikana tulisi harkita, onko ryhmiä, joita esimerkiksi iän, kielen tai muun syyn takia tulisi pyrkiä tavoittamaan työpajoihin tai asukastilaisuuksiin myös muilla keinoin.

Kaupunkiympäristölautakunta edellyttää, että sille esitellään tiedot valmistuneesta arviointiselostuksesta ja että sille varataan mahdollisuus lausua arviointiselostuksesta syksyllä 2018.

Käsittely

27.03.2018 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

09.04.2018

Esteelliset: Kaisa Hernberg, Osmo Soininvaara (hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohta)

Vastaehdotus:

Anni Sinnemäki: Kappaleeseen 11 seuraava muotoilu:

Koska hanke on kytköksissä muihin Helen Oy:n kehitysohjelman hankkeisiin, joita ovat muut hajautetun lämmöntuotannon hankkeet ja lisäksi uudet lämmöntuotantoratkaisut, (esim. lämpöpumput, aurinkolämpö, ja geoterminen lämpö), joita toteutetaan vaiheittain niiden toteuttamisedellytysten täytyessä, tulisi arvioinnin aikana kuvata huolella myös toteuttamatta jättämisen liittyminen ja yhteydet muihin hankkeisiin ja pääasialliset vaikutusmekanismit muualle.

Kannattaja: Risto Rautava

Vastaehdotus:

Anni Sinnemäki: Kappaleen 11 jälkeen uusi kappale:

Lisäksi lautakunta toteaa, että Helenin olisi yhtenä vaihtoehtona tutkittava alueen suunnitellun sijainnin lähellä olevien toimijoiden kanssa mahdollisuudet sijoittaa voimalaitos kokonaan Tattarisuon teollisuusalueen sisälle.

Kannattaja: Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Anni Sinnemäen molemmat vastaehdotukset.

20.03.2018 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Kaarina Laakso, diplomi-insinööri, puhelin: 310 37250
kaarina.laakso(a)hel.fi

Kaupunkiympäristön toimiala Palvelut ja luvat -palvelukokonaisuus Ympäristöpalvelut Ympäristöjohtaja 21.03.2018 § 6

HEL 2018-002081 T 11 01 05

Päätös

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialalta lausuntoa Helen Oy:n

Tattarisuon lämpökeskusta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (UUDELY/1127/2018).

Kaupunkiympäristötoimialan palvelut ja luvat –palvelukokonaisuuden ympäristöjohtaja, jolle kunnan sekä ympäristönsuojelu - että terveydensuojeluviranomaiselle kuuluvien yhteyslausuntojen antaminen on delegoitu (kaupunginhallituksen johtamisen jaosto 22.5.2017) toteaa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta seuraavaa:

Kivihillen korvaaminen puuhakkeella

Kaupunginvaltuusto on päättänyt lopettaa kivihillenpolton Hanasaaren B voimalaitoksessa vuoden 2024 loppuun mennessä. Kaupunkistrategiassa 2017-2021 on tavoitteena kaupunkialueen hiilineutraalisuus vuoteen 2035 mennessä. Valtioneuvosto on esittänyt kivihillestä luopumista energiantuotannossa 2030 mennessä. Kivihiltä kaukolämmityksessä korvaavaksi uusiutuvaksi polttoaineeksi on saatavilla puuperäisiä biopolttoaineita. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen mukaan on suositeltavaa pyrkiä lisäämään uusiutuvien energialähteiden käyttöä lämmöntuotannossa. Se tukee kaupungin hiilineutraalisuustavoitetta.

Vaikutukset pohjaveteen

Arviointiohjelman kohdassa 7.2, Vaikutukset maaperään ja pohjaveteen, esitetään, että vaikutuksia pohjaveteen arvioidaan erillisellä pohjavesiselvityksellä. Hankealue rajoittuu pohjavesialueeseen ja käytännössä myös pohjaveden varsinaiseen muodostumisalueeseen. Mahdollisen ympäristöluparatkaisussa tulee tällöin sovellettavaksi varovaisuusperiaate. Tämän vuoksi pohjavesiselvitykseen tulee kiinnittää erityistä huomiota ja se tulisi nostaa ilmasto- ja luontovaikutusten ohella keskeiseksi arvioitavaksi vaikutukseksi arviointiohjelman kohtaan 6.1.

Vaikutukset kasvillisuuteen, eläimistöön ja luonnonsuojeluun

Arviointiohjelman kohdassa 7.3., Vaikutukset kasvillisuuteen, eläimistöön ja luonnonsuojeluun, on tarkastelu rajattu hankkeen naapurustoon. Arviointiohjelmassa mainittujen tunnusten lisäksi tulee erityistä huomiota kiinnittää lähiluonnon osalta alueella olevan viherkäytävän toimintaedellytysten turvaamiseen.

Vaikutukset liikenteeseen

Arviointiohjelman kohdassa 7.10, Meluvaikutukset esitetään, että liikennemelu mallinnetaan lähimmälle pääväylälle asti. Kuljetukset voivat tulla pitkään yhtä reittiä. Ympäristöviranomaisen edellyttää, että melunleviämisarviot laaditaan eri kuljetusreiteillä arvioidun enimmäisliikennemäärän mukaan.

09.04.2018

Asia/12

Arviointiohjelman vaikuttavuus

Helen Oy:n suunnitelmissa on rakentaa Tattarisuolle suunnitellun kaltaiset hakelämpölaitokset myös Patolaan ja Vuosaareen. Koska arviointiohjelma tulee todennäköisesti olemaan mallina näille ja soveltuvin osin Salmisaaren voimalaitoksen kivihiltä korvaaville hankkeille, tulee tämän ensimmäisen hankkeen laajuuteen ja tarkkuuteen kiinnittää erityistä huomiota.

Muihin arvioitaviin ympäristön- ja ympäristöterveydensuojelullisiin vaikutuksiin ja estettyihin arviointimenetelmiin ei Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialalla ole huomauttamista.

Lisätiedot

Tanja Rajamäki, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 32008
tanja.rajamaki(a)hel.fi